

I

Varulvene haler ind på mig. Hver trevl af min bange krop kan mærke dem omme bag mig i mørket. Huden trækker sig sammen på ryggen, blodet dunker i ørerne ...

Jeg ved godt, at det er en drøm, men jeg kan ikke slippe ud af den. Det er en måned og en lang rejse siden. Men i drømme er al tid nutid, og nu starter den forfra igen. Jeg må endnu en gang igennem hele den aften og nat:

Syrenernes hvide klaser ulmer rødt i skrå aftensol, den søde blomsterduft bliver kvalm. Rå smag af uforbrændt whisky står op gennem halsen.

Hvor er jeg?

Jeg er fuld. For satan, hvor er jeg fuld!

Jamen *hvor*?

Spørg løven dér i det trange bur. Dens øjne er ildsprækker under manken. Den ser mig ikke, den ser kun tremmerne, prøver at brænde dem væk med sit blik.

»Congo,« mumler jeg. Men selvfølgelig er det ikke Congo, for Congo tilhørte domptøren i Cirkus Gloriosa, og det her er ikke noget cirkus, det er – nu husker jeg det – en zoologisk have i et helt andet land.

Eller rettere ruinerne af en zoo, fuld af majsol og hvide syrener og kærestepar.

Men et øjeblik er jeg alligevel tilbage ved rovdryvognen i Jugoslavien. »Jeg ville dø, hvis jeg blev spærret inde,« siger

min sommerbror Djesi og ler sin sorgløse latter ... Yolanda klemmer min hånd, og hendes stemme bliver så lille: »Man burde slippe dem fri« ...

Yolanda –! Nej, det er ikke din varme hånd, jeg knuger i min, det er det svedige, rustne skaft af en meterlang boltsaks. Savnet åbner sig som en bundløs brønd i bunden af maven, jeg synker ned i den ...

Djesi blev spærret inde, og døde.

Og Yolanda? Jeg ville ha' hende, men da jeg så fik hende, glemte jeg at passe på hende.

»Mit hjerte er ikke en dug, du kan brede ud på dit bord.«

Tre gange førte skæbnen os sammen. Jeg ved, at jeg har set dig for sidste gang.

Jeg svigtede dig.

Men boltsaksen her og dyrene i deres støvede fængsler, den ene ting vil jeg gøre for dig. »Man burde slippe dem fri«.

Min frie hånd lister op til halsen og klemmer et lille sølv-
emblem.

Pludselig er stanken for meget, den zoo-hørm af indespærring og rovdyrpis og fordærvet frugt blandet med vammel syrenduft. Maven spjætter og sprøjter besk whiskybræk op. Jeg hoster og harker og gylper den ned igen.

Føj for den lede! Jeg smager af død.

Rolig nu. Tag dig sammen, bevæg dig, ellers går det helt galt. Sådan, det ene ben foran det andet, det kaldes at gå.

Boltsaksen kan også bruges som stok.

Venstre fod ned, højre frem, ikke tænke på noget som helst andet. Det virkede, når jeg stavrede hjem fra stenbruddet på Askeslottet, og det virker også nu. Kom ikke og sig, at jeg ikke fik noget ud af mit år som kz-fange. Tak, Tyskland, *mein Vaterland!* – Gu' virker det: Maven falder til ro.

Men for enden af zebraernes indhegning munder stien ud i en åben plads med bænke i rundkreds, og bænkene er fulde af kærester.

Ja, alle ruinbyens unge kærestepar udstiller deres lykke her på de hvide bænke, og jeg synker igen, ned i det sugende savn ... Se, hvordan deres fingre og ben fletter sig ind i hinanden – og se hende dér med det sorte hår og de saligt slørede øjne, hun ligner – det er –

»Yolanda!«

Vel er det ej: Hendes øjne er lysegrå og ikke spor slørede mere. De flakser forskrækket mellem mine og boltsaksen i min hånd.

»Undskyld!«

Undskyld, at jeg belemrede jeres lykke med min rådne elendighed ... Du skal ikke være bange, søde pige, jeg rører dig ikke; det er ikke dig, mit syge kød skriger efter.

Yolanda!

Hvem griner? Det gør jeg selv, en glædesløs latter som den, der lød på Askeslottet en nat. Manden, der grinede, var blevet sindssyg. Til sidst kneblede vi ham med et tæppe, ellers var vi blevet smidt ud i regnen og kulden. Om morgenen var han død. Han må have haft et navn, men for os var han kun et nummer, som jeg for længst har glemt.

Men jeg husker mit eget.

»Jeg er Z 118793,« siger jeg og forsøger at smile til pigen med lysegrå øjne og ravn sort hår. Det lykkes vist ikke, hun rykker tilbage på bænken. Kæresten springer op, bleg og tynd, men tapper; han har beruset sig i hende, lige nu vil han dø for hende, hvis det skal være.

Det skal det ikke: Jeg har set døde mennesker nok på min attenårige vej gennem livet.

»Det er min fødselsdag,« siger jeg, som om det forklarer alt, og trækker mig baglæns tilbage. De elskende på de

andre bænke har også viklet sig ud af hinanden, fyrene gør sig brede. Ingen ønsker til lykke.

Som lille var jeg så ked af, at jeg ikke vidste, hvornår jeg havde fødselsdag. Jeg var drengen fra jordens skød, med sommerbrødre og plejefar, men uden fortid og rigtig familie. Nu har jeg mødt, hvad der er tilbage af min familie, og jeg kender min fødselsdag. Men jeg er stadig ked af det.

Syvogtyvende maj 1946, min attenårs fødselsdag. Og mit livs nultime.

»Til lykke, Raklo. – Tak, Rudi,« siger jeg og vinker til en zebra og kommer til at grine igen.

Den sindssyge latter ...

Whiskysmag i munden; maven løber over.

Øjnene også.

Dyrepasserne ser mig ikke. De passerer så tæt ved, at jeg kunne prikke dem på skulderen, men jeg er skjult bag syrenernes frodige løv.

Solen er gået ned. Ruinerne står som sorte silhuetter mod flammende rødt og drager mine hungrige øjne til sig –
Nej! Jeg vil aldrig mere tegne.

Zoo lukker. Dyrepasserne damper rundt på gange og stier, to og to, røde i hovederne af arrigskab. For folk er jo ikke kommet for at se havens nye dyr og de få, der overlevede krigen; de er kommet for at kysse og kæle på de fine, hvidmalede bænke i 'byens grønne oase', og nu lader de sig ikke godvilligt genne tilbage til ruinbyens fugtige kældre og vrælende småbørn og tynde, murstøvs-krydrede kartoffel-suppe.

»Ud!« Dyrepasserne jager dem op fra bænkene og driver dem over mod indgangen under høje råb, selv trætte og grå. Jeg følger dem med øjnene bag mit skærmende løvtæppe.

Åh, denne spottende frodighed! Alting er sprunget ud for at sætte min smerte og ensomhed i relief.

Dyrepasserne ser mig ikke. Men det gør den gamle chimpanse i buret bag mig. Den flintrer frem og tilbage under tremmeloftet, skærer ansigt og knurrer. Stopper pludselig op, hænger i én arm og svinger dovent frem og tilbage, mens den klør sig hånlige i skrævet.

Dyrepassernes stemmer dør hen. En gitterport smækker i.

Ude på floden tuder en skibssirene. Aben i buret farer sammen og slipper sit tag, dumper ned, klemmer sig ind i et hjørne med hænderne presset mod sine ører. Rokker fra side til side, savler af angst, skriger og skriger. Den overlevede seks års krig, men krigen fortsætter i dens hjerne; den kan ikke høre sirener uden at tænke på bombesplinter og ætsende fosfor.

Min brandert er klinget af, men hovedet bliver så langsomt og tungt. Tankerne kører i ring: Yolanda ... Brünners stive øjne over den sortsvulne tunge ... Dieter: »Hensigten helliger midlet« ... Whisky, whisky ... Og så Yolanda igen ...

Chimpansen falder til ro. Lyset falmer og bliver gråt. Et sted mellem ruinerne lyder lidt endnu de sprøde smæld af hamre mod mursten; så bliver byen så stille, som var den uddød. Nu er der kun dyrenes aftenlyde tilbage, zebraernes gumlen, brusende fjer i en voliere, store klør, der hvæsses mod jern.

Hvad laver jeg her? Jeg har glemt det og husker det først, da jeg ser ned på min hånd. Knoerne lyser hvidt.

Boltsaksen, ja. »Den er for dyr for dig, bette mand,« sagde den enøjede sortbørskræmmer. Ha! Tredive *Camel*, og den var min. Stodderen havde såmænd solgt den for tyve, hvis jeg havde gidet prutte om prisen.

Løven stivner med hævet pote, da jeg mosler ud gennem

buskene. Halen pisker, øjnene gløder imod mig.

Et øjeblik svigter mit mod, jeg hører Bengalo, domptøren: »*Du er ikke gjort af det stof, der skal til.*« Nej, jeg har ikke den fortættede magt, som kuer et rovdyr; jeg har kun mit bange kød og en smule whiskyomtåget vilje.

Yolanda: »Man burde sætte dem fri.«

Metal mod metal. Hænderne ryster.

Løven brummer fra bunden af struben, dens øjne slipper mig ikke.

Springer den nu, kan den nå mig med poternes krumme dolke.

Jeg var bange for, at mine kræfter ikke slog til. Men de tredive *Camel* er godt givet ud: Med sådan en boltsaks er det en smal sag at nappe igennem selv den sværeste hængelåsbøjle.

Det er gjort, jeg har gjort det: Brudt burene op, klippet mig ud gennem hegnet.

Mørket tætner omkring mig. En skikkelse slingrer forbi på en bumplende cykel, skæver til boltsaksen, rejser sig op på pedalerne og træder til. Grus og murbrokker knaser under hjulene.

Jeg går.

Hvorhen? Aner det ikke, bare væk. Jeg har ikke mere at gøre i denne by. Himmelporten er lukket for mig, mine såkaldte venner på vej til Berlin.

To korte hyl fra byens sirener varsler *Sperrstunde, curfew*, det natlige udgangsforbud. Om et kvarter står den på knippsuppe og en tur i kasjotten, hvis man møder politiet eller en engelsk MP-patrolje. Og måske det, der er værre, hvis man møder nogen, som ikke er i uniform. Der er folk, som sover om dagen og myldrer frem fra kældre, huler og ingen ved hvor, så snart det bliver mørkt; forstyrrede hoveder og

kyniske dræbere, enlige galninge og flokdyr, som halser rundt i bander og horder. De skærer halsen over på én for en smøg, eller fordi de får lyst til at se blodet sprøjte.

Jeg kan se de to røde lanterner på domkirkens tvillingespir. Dem styrer jeg efter; går mod syd, langs med floden, væk fra Riehl og fra Himmelporten.

Himmelporten! Hvem fandt på det navn? – Jamen, jeg troede jo på det ...

Vi skulle sprænge porten til himlen. Men endte med at lave en helvedesmaskine.

Den eneste port til himlen var den, Yolanda åbnede for mig, og den –

Min hud kan ikke glemme hendes fingre, den mærker dem pludselig på sig. Åh Gud, lad mig dø, jeg kan ikke leve med den ædende længsel i kroppen!

Ja! Jeg vil dø. Og vil Gud ikke hjælpe mig med det, kan jeg da selv: Jeg har bomben her i min taske, tre stænger dynamit. Nu trækker jeg stiften ud, lægger mig ned med hovedet på tasken og bliver et blodigt stjernesud ...

Før helvede, hvor jeg vrøvler! Jeg har jo ikke den taske mere, jeg smed den ud fra Deutzer Brücke, den eksploderede nede i flodens dynd.

Jeg ville dø. Men turde ikke.

Kirkens to røde lanterner er blevet til fire. Jeg blinker og blinker, men bliver ved med at se dobbelt.

Nu hylér sirenerne det sidste advarende vræl. Det besvares af tudende hunde inde i mørket.

Spærretiden er begyndt.

En rund, hvid måne er steget op mellem flossede skyer over domkirkens takkede spir og spreder sølvlys over den tavse ruinby.

Stien, jeg går på, er en smal, ujævn slugt mellem bjerge

af murbrokker, vaklende mure og spredte, lemlæstede huse, som kaster groteske skygger. Et spøgelseslandskab i sort og sølv, to gange menneskeskabt: først bygget op, så bombet i grus. Det ligner en stenørken forladt af alt liv. Men jeg kender det og ved, at det ikke er sandt: Der gemmer sig mennesker overalt; de søger sammen i deres huler, hvisker små ord i hinandens ører, sover med knurrende maver eller ligger lysvågne og lytter uden at høre andet end hjerternes anstrengte dunken ...

Ja, jeg kender det landskab, hver linje af det er ætset på indersiden af mine øjne. Jeg har taget det til mig med blyant, gjort det til mit, mens jeg fæstnede det til papiret. Spejlet mig i det og – indrømmet, Uwe! – forelsket mig i mine tegninger af det. Forgabt i mit eget aftryk, bedåret af nogle dirrende streger på et stykke papir, blind for alt andet. Også for dig, Yolanda.

Jeg bildte mig ind, at mine tegninger var en slags våben: Små pile; de skulle åbne de godes øjne, de skulle bore sig ind i de ondes hjerter og fylde dem med gnavnende tvivl.

Men mine pile mangler modhagere, magtens kolde mænd børster dem af sig. (Eller også mangler *de* hjerter!)

Jeg vil aldrig tegne mere! Er du så tilfreds, Uwe?

Og hvad angår dig, Dieter, og dit »Hensigten helliger midlet«, så siger jeg: Tak, den har jeg hørt før. Hvor har du gjort af dine drømme? Du var mere menneske, dengang du sad i stanken fra Askelottets latrin og kaldte solen din gud.

Jeg vil hellere dø end være et middel for nogen. Dem, der vil så hadets ildblomster, må gøre det selv.

En slunken kat stryger tværs over stien og hopper gennem et gabende hul i en mur. Småstenene rasler længe efter, at den er forsvundet.

Ekkot af en dump eksplosion ruller gennem ruinernes

labyrinth. Uden for ringgaderne er myndighederne begyndt at sprænge de totalskadede huse i luften (om natten, hvor gaderne formodes at være tomme) og opføre nye. Derude rejser byen sig langsomt igen.

Månen glider om bag en sky.

Mørket er tykt og sort. Jeg føler mig for med foden, inden jeg sætter den ned, for selvom murbrokkerne er skovlet til side, er der stadig dybe bombekraterer, som ikke er blevet fyldt op.

Øjnene havde vænnet sig til måneskinnet. Nu ser de ikke andet end domkirkens røde lanterner.

Nye lyde befolker natten. Jeg standser og lytter med halvåben mund og susende ører. En parringssyg kat jamrer i mørket. Længere borte dunker en floddamper op imod strømmen. Og et sted omme bag mig lyder der knasende fodtrin i gruset.

Angsten rasper i struben.

Nu holdt de op –

Videre! Man gror fast i mørket, hvis man står stille for længe.

Omme bag mig ramler noget mod hult metal. Lyden flænger gennem natten. Gruset knaser, igen.

Noget – en lægte, et halvt begravet jernrør – fanger min fod. Jeg snubler, når at gribe for mig, men taber boltsaksen. Den smælder mod stenene med en lyd som et pistolskud.

Jeg skraber den til mig og springer op.

Alle nattens ører har hørt mig nu.

I det samme kommer månen frem bag sin sky, og jeg ser varulvene, inden de når at dukke sig bag en mur. Mærket på den forrestes bryst lyser som sølv: To hvide, korslagte knogler.

Varulvene er hverken eksotiske dyr eller fantasifostre. De

er grådige unge mænd af kød og blod, som har fået krigen på hjernen. De jager i flok ligesom ulve, og for at dræbe.

Jeg ved det. Jeg har mødt dem før.

Noget glimter i deres hænder.

Nu, med ét, er jeg endelig ædru.

Jeg løber.

Snubler, løber igen.

Skyerne driver hen over himlen, tænder og slukker for månens lys.

Jeg kender hver krog af ruinbyens labyrint, men det gør de også.

Varulvene haler ind på mig, hver trevl af min bange krop mærker dem omme bag mig i mørket.

Mine lunger kan ikke mere. Jeg må narre dem – gemme mig, håbe på, at de taber sporet.

Ikke skrige, frem for alt ikke skrige. Offerets skrig hidser bødlerne, det lærte jeg på Askeslottet.

Men jeg skriger alligevel.

»*Allahu akbar!*«

Eller også er det en anden, for ordene giver ingen mening.

* * *

»*Allahu akbar!*«

Nu ved jeg, hvor råbet kommer fra: Fra minareten, det slanke tårn, der hæver sig over kuplen på den lille moské. Muezzinen kalder muslimerne til bøn.

Og vækkede mig af min drøm. Jeg var faldet i søvn i stolen ved siden af Jankos seng. Har jeg sovet længe? Det føles som om, så stiv og øm jeg er blevet i nakken.

»Hvorfor skreg du?«

Min plejefar har kastet tæppet af sig og stablet sig op på albuen. Hans matte øjne misser forskrækkede mod mig under de grå hårtjavser og den lyseblå nathue.

»Det var ikke mig, det var –« Jeg slår ud med hånden mod vinduet. Sollyset står ind gennem skodderne og maler lystremmer på væggen – gule tremmer, det må være ind under aften.

»Tror du ikke, jeg kan høre forskel på dig og det muhammedanske tågehorn?« Janko fnyser fuld af montenegrinsk foragt, fnysen bliver til hoste. »Du skreg!« Han spytter ordene ud, hele den magre krop hugger i hosteanfaldet.

Jeg rejser mig og lægger tæppet over ham. Så tynd, så tynd han er blevet. Jeg stryger ham over armen, ligesom tilfældigt – min plejefar og jeg er uvant med kærtegn.

»Jeg var faldet i søvn. Jeg havde vist mareridt.«

»Mareridt? Du er for meget alene. Det er ikke godt for mennesket at være ene, det står der i bøgernes bog.«

»Lige nu er jeg jo sammen med dig.«

»Med mig? Ja, det er sandelig også opmuntrende selskab! Næh, find dig en sød kæreste og gift dig med hende, mens hun endnu har saft i skroget, det vil jeg råde dig til.«

Han kan jo ikke vide, at ordene flænses som knive.

Han rynker panden: »Hvad drømte du om?«

»En hel masse på én gang.« Ikke et ord om Yolanda, jeg klarer det ikke! »Om Himmelporten blandt andet.«

Jeg har fortalt ham om Himmelporten, men jeg kan se på hans øjne, at han ikke er med. »Dér, hvor jeg boede i Tyskland.«

Hosten kommer igen, voldsommere end før. Han presser ansigtet ned i puden, ryggen spænder sig op i en bue. Jesus ser ned på ham fra krucifikset uden at fortrække en mine.

Udenfor ringler små fine klokker, en hund glammer skin-
gert. Fårene drives hjem.

Anfaldet er ovre. Men det syder og koger i hans bryst.

»Forbandede lummervarme. Det er den, jeg ikke kan
tåle. Jeg skulle aldrig være flyttet til Bosnien. Men Stepan
blev ved ... det er det, jeg siger: Stol aldrig på en kroat.«

En rød blomst har foldet sig ud på det hvide pudebetræk.
Vi lader begge to, som om vi ikke har set den.

»Fortæl mig om det, Raklo.«

Mine øjne svier, min stemme er tyk. Men min plejefar
hører det ikke, han sover allerede, med armene vippet op
over hovedet som et spædbarn.

Og en døendes pibende lunger.

Jeg fortæller alligevel, prøver at fylde den store tomhed med
ord.